

Nieuwsbrief

Agrarische Natuurvereniging Oost-Groningen

Jaargang 12 | Editie 3 | juni 2020

NIL-Oldambt: bestuivers, natuurlijke plaagbestrijding, duistonderdrukking, bemesting

Auteurs; Dirk Nigten (ANOG), Francine Pacilly (Aequator), Merel Hondebrink (Louis Bolk Instituut)

In Oldambt is een groep akkerbouwers aan de slag gegaan om onderdelen van hun bedrijfsvoering op een natuurinclusieve manier te benaderen. Hiervoor zijn in 2019 drie veldproeven aangelegd.

In de proef met winterveldbonen wordt gekeken naar bestuivers en natuurlijke plaagbestrijding. De rijsporen met groenbemester zijn niet doodgespoten en er is in het voorjaar een bloemenmengsel gezaaid. Bij een andere proefveld wordt gekeken naar duistonderdrukking door middel van grasklaver. Hierbij is het van belang dat op het juiste moment wordt gemaaid. De duist kan zich dan niet uitzaaïen. Bij de derde proef kijken de akkerbouwers naar verschillende bemesting (KAS, vaste mest en drijfmest) op de wintertarwe en het effect van deze meststoffen op bodemleven, met name het OS-gehalte. Tijdens het project wordt ook gekeken naar de inpasbaarheid en de bedrijfseconomische aspecten van deze maatregelen.

Vanwege COVID-19 vindt er dit jaar helaas geen veldbijeenkomst plaats. Het projectteam heeft in juni wel gekeken bij de winterveldbonenproef bij Pieter van der Burg. Er zijn door de droogte weinig bloemenstroken in de rijsporen opgekomen. Een deel van de phacelia staat in bloei (groenbemester die in de rijsporen niet is doodgespoten). Echter, was de bloei van de phacelia te laat voor de bloei van de winterveldboon. De phacelia is een betere optie voor de bloei van de zomerveldboon om bestuivers aan te trekken.

Voor een vervolg van deze proef bestaat het idee om de bloemstroken eerder in te zaaien. Op deze manier is er een overwinteringsplek voor de predatoren en bestuivers. Daarnaast kan de teelt van de veldboon profiteren van de nuttige insecten.

Als u interesse heeft in de verschillende thema's, die in de tekst zijn besproken, kun je contact opnemen met Merel Hondebrink, Louis Bolk Instituut (06-11456350) of Dirk Nigten (06-24867310).

Europees Landbouwfonds voor
Plattelandontwikkeling: Europa
investeert in zijn platteland

foto: F. Pacilly, winterveldboon met facelia

Eerste indruk vogeltellingen broedseizoen 2020

Het afgelopen voorjaar zijn in het kader van de beheermonitoring door Sovon Vogelonderzoek Nederland, in opdracht van ANOG, opnieuw vogeltellingen uitgevoerd. De tellingen zijn uitgevoerd door Martin Brandsma en Willem van Manen. In drie rondes hebben zij, verspreid door het werkgebied, een selectie aan vogelakkers en akkerranden met bijbehorende referentiepercelen geteld. In dit artikel doen Martin en Willem verslag van hun indrukken uit het veld van het afgelopen broedseizoen.

We hebben het veldwerk er koud opzitten. De eerste twee telrondes zijn vanwege het droge weer en de trage groei van vegetatie en gewassen (belangen van vogeltellers en boeren komen niet altijd overeen), relatief soepel verlopen. Na de buien van de laatste tijd is het veelal in een regenbroek ploegen door drijfnatte vegetatie. De prachtige bloemenzeeën en onverwacht hoge aantallen vogels hebben het ongemak verzacht.

Gele Kwikstaart

De Gele Kwikstaart is met afstand de meest talrijke soort. In totaal hebben wij 1.407 exemplaren geteld. Er zijn slechts enkele akkers waar deze soort niet voorkomt. De voorkeur van de kwikstaarten verschuift in de loop van het seizoen van wintergranen naar aardappels. Dit zou de reden kunnen zijn dat in de loop van de telrondes de aantallen op kleigrond geleidelijk kleiner worden, terwijl die op de zandgronden juist stijgen. Hier blijven af en toe een stuk of tien alarmerende exemplaren als een vechtende kluwen over honderden meters boven je hangen.

Patrijzen

We zijn op zes plekken Patrijzen tegengekomen. Uitsluitend op de zandgronden ten zuiden van de A7. Tijdens de telling van afgelopen winter zijn ze ook op de kleigrond gezien. Uiteraard is de telling van deze soort niet compleet. Hoewel we 's ochtends vrijwel steeds voor zonsopgang zijn begonnen, hebben we de meeste percelen later in de ochtend geteld. Dan is de kans op roepende Patrijzen nihil.

In principe lopen we een rondje langs de rand van het perceel. Waar je de meeste soorten vogels opmerkt over een afstand van circa 150 meter, moet je Patrijzen opjagen om ze te kunnen waarnemen. Alle waarnemingen hebben dan ook betrekking op opgejaagde vogels, die opvlogen binnen 20 meter van de waarnemer. Zou je dit extrapoleren naar de hele oppervlakte van de telgebieden, dan zal er wellicht een groot aantal Patrijzen kunnen voorkomen op de akkers van Noordoost-Groningen.

Paapjes

Bijzonder is, dat we diverse Paapjes zijn tegengekomen. Niet alleen als doortrekker, maar ook als broedvogel (alarmeren en zang in mei en juni). In totaal hebben we drie territoria vastgesteld. Dat mag niet veel lijken. Voor een soort die vrijwel uit heel Nederland is verdwenen, op enkele heidegebieden en beekdalen in Drenthe na, is dat heel veel. Bovendien hebben we slechts een selectie van percelen geteld en betreft het aantal Paapjes een absoluut minimum.

We zijn de Paapjes uitsluitend tegengekomen in percelen met hoog opgaande planten, zoals koolzaad en cichorei. Deze planten gebruiken de Paapjes als uitkijkpost. Frappant is dat alle waarnemingen later in het seizoen stammen van percelen op kleigrond, terwijl qua structuur veel percelen op zandgronden minstens zo geschikt leken.

De overige gegevens zijn we nog aan het uitwerken en analyseren. In het najaar presenteren we de uitkomsten in een uitgebreide rapportage.

foto: R. van der Schuur, Paapje

Trots zijn op.....

Een boer wil niet alleen trots zijn op zijn gewassen maar ook op zijn agrarisch natuurpercelen. Het gaat dan niet om de opbrengst, maar om de aantallen en soorten vogels die gebruikmaken van het beheer. Het is helemaal mooi, als agrarisch natuurpercelen ook nog eens mooi bloeien. Helaas lukt dit niet altijd. Dit kan verschillende oorzaken hebben. De weersomstandigheden en de onkruiddruk in de bodem spelen vaak een belangrijke rol bij het slagen van een mooi ingezaaid kruidenmengsel.

Afgelopen jaren hebben deelnemers veel geëxperimenteerd met bijvoorbeeld het aanleggen van een vals zaaibed, aangepast maaibeheer, het mengsel aan te passen en door het beheer te verplaatsen naar een ander perceel. De ene keer is het beter gelukt dan de andere keer. Een eenduidige oplossing is helaas nog niet gevonden.

Het is gebleken dat zaaien in het najaar voor sommige percelen heel goed uitpakt, maar voor andere percelen helemaal niet. Om hier meer grip op te krijgen, is ANOG dit jaar begonnen om een aantal beheereenheden (op zowel klei- als zandgrond) intensief te volgen in de ontwikkeling. Hiermee hopen we meer kennis op te doen over het gevolg van verschillende grondbewerkingen, mengsels, zaaimethoden en het verplaatsen van beheer.

Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) is een landelijke regeling met landelijke beheereisen. ANOG en alle deelnemers dienen zich hieraan te houden. Door het experiment van dit jaar heeft ANOG meer mogelijkheden om bij grote problemen, met bijvoorbeeld heermoes, melden en distels samen met de deelnemer naar een oplossing te zoeken. Hiervoor maken we gebruik van foto's om het 'aangepast' beheer en de resultaten bij te houden. Studente Anouk Touwen van Wageningen Universiteit helpt ons bij het vastleggen van de resultaten.

Het extreem droge voorjaar, evenals de afgelopen twee jaren, zal zeker invloed hebben op het resultaat van de verschillende experimenten. We hopen, ondanks deze weersextremen, alsnog handvatten te krijgen voor het oplossen van de problemen met onkruiden.

Project "Innovatie biodiversiteit Veenkoloniën"

De biodiversiteit in Nederland moet serieus worden verbeterd. De akkerbouw in de Veenkoloniën kan daaraan bijdragen. Enerzijds is biodiversiteitsherstel gunstig voor de akkerbouw, en op termijn ook voor de rendementen in de akkerbouw. Anderzijds is biodiversiteitsherstel een maatschappelijke opgave die ook door de samenleving mag/moet worden bekostigd.

Om de akkerbouw niet alleen kilo's te laten produceren maar ook biodiversiteit, zullen we een aantal basisvoorwaarden moeten leren kennen. Hoe is op dit moment de stand van de biodiversiteit in de Veenkoloniën? Hoe kun je biodiversiteit op een relatief eenvoudige en reproduceerbare manier bepalen? Welke maatregelen in het teeltplan/bouwplan zijn het meest (kosten)effectief om de biodiversiteit te verhogen? Welke maatregelen verhogen de biodiversiteit en creëren ook kansen voor de akkerbouwer? Op welke manier bepaal en waardeer je de resultaten en inspanningen op de individuele bedrijven?

Biodiversiteitsmonitor Akkerbouw

Het is niet moeilijk om nog meer vragen te bedenken. Het zou al heel mooi zijn als we op de voorgaande vragen een antwoord krijgen om de Biodiversiteitsmonitor Akkerbouw met regionale gegevens op te bouwen. De komende twee jaar gaan we (ANOG, AND, provincie Groningen en provincie Drenthe) projecten uitvoeren om antwoorden te genereren.

Nieuw: app over natuurlijke plaagbeheersing

Er bestaat al veel kennis rondom natuurlijke plaagbeheersing. We merken echter dat deze kennis vaak lastig is te vinden of niet gebundeld. Naast de bestaande factsheets voor granen, bieten en aardappels, hebben we nu ook een app ontwikkeld. De IPM Toolbox! Vooral nog is de app alleen gericht op granen. Het doel is om deze verder uit te breiden met andere akkergewassen. De app IPM Toolbox is te vinden via: <https://ipm-toolbox.nl> en kun je direct op jouw telefoon installeren.

Met de app is het mogelijk om te bepalen of in het veld de schadedrempel is overschreden. Je kunt achterhalen of er genoeg natuurlijke plaagbestrijders in het gewas aanwezig zijn om de plaaginsecten onder controle te houden. Daarnaast is in de app veel informatie te lezen over natuurlijke plaagbestrijders, en hoe je ze naar het gewas kunt lokken. Tevens biedt IPM Toolbox handvatten voor het verminderen van gewasbeschermingsmiddelen in de akkerbouw. Hiervoor hebben we samengewerkt met het Louis Bolk Instituut, CLM, Aequator Groen & Ruimte, Agrarische Natuur Drenthe en de Ontwikkel-fabriek.

We horen graag wat jij van de nieuwe app vindt!

Colofon

Dit is een uitgave van ANOG
Lageweg 14c 9698 BN Wedde
t. 0597-726966
info@anog.nl www.anog.nl

#Rendementuitranden

Phacelia, klaproos, margriet, graan, gras en kruiden. Op verschillende plekken in Oost-Groningen verschijnen nu de ingezaaide akkerranden. In totaal 110 kilometer! Deze akkerranden zijn onderdeel van het project 'meer kennis, minder gewasbeschermingsmiddelen' van Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW).

Veldbijeenkomsten

De veldbijeenkomsten, die normaal in mei worden georganiseerd, hebben vanwege Covid-19 dit jaar een andere invulling gekregen. Om de deelnemers alsnog van de informatie te kunnen voorzien, zijn er een aantal 'DAW-nieuwsflitsen' en instructiefilmpjes gemaakt.

Tot onze opluchting hebben de veldbijeenkomsten in juni wel plaatsgevonden. De vijf studiegroepen zijn bij elkaar gekomen om informatie uit te wisselen over natuurlijke plaagbeheersing, waterkwaliteit en onkruidbeheersing.

